

Березень, 2003

Євробюлетень

Інформаційний бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні

БУДЕМО ДРУЖИТИ ДОМАМИ

Україна — ЄС: три кроки назустріч
Концепція "Ширша Європа":

Україна — особлива сусідка

Взаємний доступ на ринки:

COT стає ближче

Звіт про виконання УПС:

36 сторінок оцінок та завдань

ВЕСНЯНА ЄВРОПЕЙСЬКА РАДА В БРЮССЕЛІ

Євробюлетень

Інформаційний бюлетень
Представництва
Європейської Комісії
в Україні

10, вул. Круглоуніверситетська,
Київ 01024
www.delukr.ccc.eu.int

Координатор проекту:
Вікторія Давидова
press@delukr.ccc.eu.int

Зміст бюлетеня
не обов'язково відбиває
офіційні погляди
Європейської Комісії.

© Європейська Комісія, 2003

Видає та розповсюджує
видавництво "К.І.С."
а/с 1, Київ-80 04080
www.vlada.kiev.ua

Головний редактор
Марина Марченко
eufo@kis.kiev.ua

Літературний редактор
Олександр Літонис

Дизайн — Юрій Рибачук

Наклад 4500 прим.

ІНТЕРНЕТ-ВЕРСІЯ:
www.delukr.ccc.eu.int

На обкладинці:

17 березня 2003 року, Брюссель,
Прем'єр-міністр України Віктор
Янукович і Президент Європейської
Комісії Романо Проді

Фото — *Audiovisual Library
European Commission*

Зміст

Подія Весняна Європейська Рада в Брюсселі	2
Україна — ЄС	3
Розширення ЄС	4-5
Новини ЄС "Ширша Європа — сусідство"	6-8
Жити по-сусідськи	8-9
Європейська мозаїка ...	10-11
Свято Per aspera ad astra	12-13
Книжкова полиця	14
Курйози	15

Європейська Рада зібралася в Брюсселі 20 — 21 березня на третій щорічний саміт, традиційно присвячений соціально-економічній ситуації в Союзі. В ході саміту глави держав та урядів, міністри закордонних справ і міністри фінансів ЄС зустрілися також зі своїми колегами з тринадцяти країн-кандидатів, з якими обговорювали як внутрішні, так і нагальні міжнародні питання.

Лісабонська стратегія

На своїх весняних самітах Європейська Рада підбиває підсумки і визначає головні напрямки діяльності в галузі економічного розвитку, соціального захисту та охорони довкілля. Головними критеріями оцінювання слугує наближення до цілей, визначених 2000 року в Лісабоні. Так звана "Лісабонська стратегія" має на меті зробити європейську економіку найконкурентоспроможнішою базованою на знаннях економікою в світі, яка б постійно динамічно розвивалася, сприяла при цьому соціальній згуртованості та створювала дедалі більше щораз кращі робочі місця.

Схоже, однак, що об'єктивні обставини — як внутрішні, так і зовнішні — об'єдналися, аби зашкодити ЄС досягти лісабонської мети. У висновках Президентства (дивіться сайт грецького Президентства www.eu2003.gr) зазначається, що глобальний економічний спад і політична невизначеність важким тягарем лягли на економіку Союзу і затьмарили її найближчі перспективи. Це робить потребу в здійсненні цільових структурних реформ та чітко визначеній макроекономічній політиці ще нагальнішою.

За три роки Європейський Союз досяг значних успіхів в реалізації Лісабонської стратегії, за цей час було створено 5 мільйонів нових робочих місць. Але без політичної волі та рішучих зусиль з боку держав-членів виконання лісабонської мети до 2010 року є проблематичним.

В своєму листі главам держав та урядів у переддень Брюссельського саміту, Романо Проді перелічив головні больові місця. "Ми повинні:

- зосередитись на створенні робочих місць;
- узгодити графік ухвалення до весняного саміту 2004 року остаточних рішень з ключових лісабонських реформ, які лишаються незавершеними (залізниця, енергоринки, "Єдине європейське небо", фінансові ринки, закупівельні ринки, ін-

формаційне суспільство, тимчасові робітники, транскордонне соціальне забезпечення, біо-паливо, податки на енергію, відповідальність за шкоду, завдану довкіллю, та зміна клімату);

- підтримати нещодавно ухвалені заходи, спрямовані на поліпшення координації бюджетної політики, і вдатися до ще більшої координації, якщо економічна ситуація цього вимагатиме."

Саміт доручив Комісії ЄС створити Європейську комісію з питань зайнятості, завдання якої полягатиме в ретельному незалежному вивченні усіх аспектів політики зайнятості та наданні практичних рекомендацій щодо найефективніших заходів її поліпшення. До неї входитимуть кілька висококваліфікованих фахівців і вона повинна відбивати погляди всіх соціальних партнерів. Президентом комісії з питань зайнятості саміт призначив колишнього данського прем'єра Віма Кока.

Спільна заява про Ірак

"Сьогодні світ розділився, і лінія розділу пройшла також через Союз," — написав Романо Проді у своєму листі до глав держав та урядів "П'ятнадцяти". "Ми повинні продемонструвати здатність рухатися в напрямку відновлення довіри, яка є життєво необхідною для зростання."

На жаль, подолати розбіжності не вдалося, тож учасники саміту зосередилися на спільних позиціях. В спільній заяві про Ірак вони висловили сподівання, що "військовий конфлікт завершиться з мінімальними втратами і з найменшими стражданнями", наголосили на тому, що ЄС виступає за територіальну цілісність, суверенітет, політичну стабільність та повне і ефективне роззброєння Іраку, а також за дотримання прав іракського народу, зокрема й національних меншин.

"Ми вважаємо, що Організація Об'єднаних Націй повинна й надалі відігравати центральну роль упродовж кризи і після неї."

На відміну від питання про участь у післявоєнному облаштуванні Іраку, пропозиція про надання іракському народу термінової гуманітарної допомоги ні в кого заперечень не викликала. Наразі Союз має в своєму розпорядженні 21 мільйон євро для гуманітарної місії. Та Європейська Комісія вирішила надати з бюджетного резерву ще 79 мільйонів, піднявши таким чином загальну суму допомоги Іракові до 100 мільйонів євро. Відповідне рішення мають ухвалити Рада міністрів і Парламент ЄС.

Березень видався надзвичайно насиченим для європейської інтеграції України. Справді, 11 березня Європейська Комісія оприлюднює нову концепцію відносин з новими сусідами "Ширша Європа – Сусідство" (дивіться далі в цьому числі), 17 березня урядова делегація України прибуває до Брюсселя, де Прем'єр-міністр Віктор Янукович бере участь у щорічній конференції "Україна-ЄС", а міністр економіки та з питань європейської інтеграції Валерій Хоршковський підписує з членом Єврокомісії з питань торгівлі Паскалем Ламі двосторонній протокол про взаємний доступ до ринків в рамках вступу України до СОТ.

Цього ж дня, 17 березня, Прем'єр-міністр України і Президент Європейської Комісії проводять в Брюсселі спільну прес-конференцію (до речі, ця подія, як, власне, і візит голови уряду, не має прецедентів у практиці двосторонніх відносин). В ході прес-конференції Романо Проді дає зрозуміти журналістам, що хоча вступ України до ЄС у найближчі десять років і не стоїть на порядку денному, на далеку перспективу питання про членство цієї європейської країни лишається відкритим.

На жаль, відкритим залишилось і питання про надання Україні статусу країни з ринковою економікою. Та вдалося принаймні, як запевнив Прем'єр-міністр України, чітко з'ясувати, чого нам для цього бракує і скласти графік "роботи над помилками."

Шосте засідання Ради з питань співробітництва

18 березня, на другий день перебування Української делегації в Брюсселі, відбулося шосте засідання Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС. Крім Прем'єра Януковича і міністра економіки Хоршковського, в засіданні також взяли участь міністр юстиції України Олександр Лавринович і держсекретар з питань європейської інтеграції МЗС України Олександр Чалий, а з боку ЄС — верховний представник з питань спільної зовнішньої та безпекової політики Хав'єр Солана і член Європейської

УКРАЇНА-ЄС: ХРОНІКА ОСТАННІХ ПОДІЙ

Комісії з питань зовнішніх відносин Кріс Паттен. Делегацію ЄС очолював Президент Ради міністрів Союзу міністр закордонних справ Греції Георг Папандреу.

Рада з питань співробітництва — найвищий спільний орган, що наглядає за виконанням Угоди про партнерство й співробітництво (УПС) між Україною та Європейським Союзом. Природно, на засіданні мова йшла саме про УПС. Рада розглянула та обговорила спільну доповідь про стан виконання Угоди, затверджену напередодні Співголовами Комітету з питань співробітництва Україна — ЄС. На останньому саміті Україна — ЄС в Копенгагені 4 липня 2002 р. керівники делегацій рекомендували Комітету підготувати до наступного засідання Ради доповідь з оцінкою виконання УПС. Ця доповідь була підготовлена спільно, із залученням експертів з обох сторін, та з використанням інформації, наданої підкомітетами УПС. Вона дає огляд досягнень і висвітлює проблемні сфери, зокрема такі, стосовно яких оцінки сторін не збігаються.

"Обидві сторони погодилися з тим, що сьогодні потенціал Угоди використовується добре, і відзначили суттєвий прогрес у досягненні цілей УПС. Значно просунулось співробітництво в таких галузях, як політичний діалог, торгівля й інвестиції (з огляду, зокрема, й на прогрес України на шляху вступу до СОТ), наука й технології, митний контроль, статистика та економіка. В таких сферах, як наближення законодавства й енергетика, разом з питаннями ядерної безпеки, закладено міцні підвалини співробітництва, та потрібна подальша інтенсифікація зусиль. Навіть поза рамками УПС створено тверду основу для співробітництва в галузі юстиції та внутрішніх справ. Ряд інших галузей були оцінені як такі, що потребують або мають потенціал для подальшого розвитку в рамках УПС з метою поглиблення співробітництва, а саме: охорона довкілля, транспорт, космічна га-

лузь, телекомунікації. Свобода ЗМІ в Україні — це ще одна сфера, де необхідні подальші зусилля."

"В рамках УПС обговорювалися перспективи поглиблення взаємодії, спрямованої на забезпечення стабільності та процвітання в Європі. Пропозиція ЄС щодо нової політики сусідства, а також прагнення України до нових форм і методів співробітництва будуть враховані. У цьому зв'язку можна використати досвід стосунків ЄС з країнами-кандидатами. Україна наголосила на бажанні укладення нової двосторонньої угоди на зразок нинішніх Європейських угод та вважає, що досвід країн-кандидатів є добрим прикладом для наступних дій сторін."

Кожен з розділів доповіді про виконання УПС містить також коротеньку настанову щодо перспектив подальшого співробітництва. Наводимо найважливіші з них:

Політичний діалог: треба інтенсифікувати обговорення майбутніх відносин Україна — ЄС, що базуватимуться на ініціативі ЄС "Ширша Європа", а також на бажанні України досягти нового рівня договірних відносин, подібного до Європейських угод;

Міжнародні та регіональні питання: треба продовжувати діалог і вживати відповідних заходів для зміцнення стабільності в Європі, зокрема, підтримка політичної та економічної єдності Республіки Молдова, а також розв'язання Наддністрянського конфлікту;

Наближення законодавства: інтенсифікувати швидкість та масштаб робіт, а також розробити графік їх виконання;

Торгівля: нерозв'язані проблеми невідкладно розв'язати; враховувати наслідки розширення; в майбутньому — передбачити зміцнення торговельного законодавства;

Енергетика: головним питанням є перегляд деяких аспектів проекту Х2Р4. Необхідно продовжувати співробітництво у сфері транзиту газу та нафти, реформуванні енергетичного сектора та енергозбереженні;

Транспорт: розширити присутність України в європейських транспортних інституціях; розв'язання потребують питання безпеки, зокрема, морського та повітряного транспорту;

Співробітництво у сфері юстиції та внутрішніх справ: потрібно інтенсифікувати в рамках Плану дій та відповідного графіка;

Регіональне та транскордонне співробітництво: з метою посилення координації та взаємодії необхідно використовувати в подальшому фінансування проектів за рахунок ІНТЕРРЕГ та Тасіс;

Наука й технології: відповідні можливості надають Угода про науково-технічне співробітництво та відкритість Шостої рамкової програми ЄС;

Освіта: треба ефективніше використовувати можливості програми Темпус.

**ПЕРШИЙ РЕФЕРЕНДУМ
ПРО ЧЛЕНСТВО В ЄС
ВІДБУВСЯ НА МАЛЬТІ**

8 березня 2003 року вперше, після того як 1964 року Мальта проголосувала за незалежність від Британії, в країні відбувся референдум. Результати його Європейська Комісія назвала позитивним сигналом для всіх країн-кандидатів.

Формально мальтійці висловились за членство в ЄС: 53,6% відповіли "так" на запитання "Чи згодні ви з тим, що Мальта має стати членом Європейського Союзу в ході розширення, яке відбудеться 1 травня 2004 року?" Та опозиційна Лейбористська партія рахує інакше: всього на Мальті 298000 електорату, "за" проголосували 144932, а разом тих, що не з'явились, утримались і проголосували "проти" — 152788, тож насправді, вважають лейбористи, перевага у 7856 за опозицією. А ця остання є переконаним противником членства. "В нас немає потреби приєднуватись до Європи, ми вже європейці," — каже лідер Лейбористської партії Альфред Сант. До речі, саме він, під час недовгого перебування при владі, 1996 року заморозив процес приєднання Мальти до ЄС, негайно відновлений після повернення до влади християнсько-демократичної Націоналістичної партії.

На математичні підступи опозиції можна було б не зважати, якби не такі два моменти: по-перше, результати референдуму не є обов'язковими, по-друге, 12 квітня на Мальті відбудуться парламентські вибори. І саме результати цих виборів — всього за 4 дні до підписання Угоди про вступ — визначать, бути Мальті в ЄС чи ні. В разі перемоги лейбористів країна обмежиться партнерськими стосунками, не більше.

Тож вибір за мальтійцями. Прем'єр-міністр Едвард Фенех Адамі переконаний, що він для країни єдиний — Європейський Союз. Однак після століть іноземного володарювання, лише 40

років незалежності і знову поступатися суверенітетом — це викликає сумніви у волелюбних мешканців колись неприступного острова.

Втім, щоб не говорила опозиція, референдум все ж засвідчив, що симпатії мальтійців на боці ЄС, і прем'єр Адамі сподівається, що вибори підтвердять європейський вибір Мальти. Коли так, середземноморський острів стане найменшою країною-членом, а мальтійська мова — першою з афразійської родини офіційною мовою Європейського Союзу.

**ПІВНІЧНИЙ КІПР:
ПУТЬ НА ЗАХІД ЛЕЖИТЬ
ЧЕРЕЗ ПІВДЕНЬ**

Минули всі терміни — і оптимістичні, і песимістичні, а переговори про об'єднання Кіпру так і не зрушили з місця. План провести наприкінці березня референдум про майбутнє острова провалився. А це означає, що вступ 2004 року до Європейського Союзу об'єднаного Кіпру стає дедалі менш вірогідним. "Ми вичерпали всі можливості," — охарактеризував ситуацію Генеральний секретар ООН Кофі Аннан, після того як лідер

Північного Кіпру Рауф Денкташ наклав вето на пропозицію про федеративний устрій острова. Новообраний лідер грецьких кіпріотів Тассос Пападопулос, до речі, також не в захваті від плану ООН. Для Північного Кіпру каменем спотикання стали території, якими він мав поступитися, Пападопулос же вважає, що передбачена планом кількість грецьких біженців, котрі можуть повернутися у свої домівки, замала.

Фіаско переговорів стало важким ударом для ЄС. Європейський Союз робив усе можливе для того, щоб прийняти до своїх лав об'єднаний Кіпр. Нині ж усе повертає на те, що Республіка Кіпр вступатиме без так званої Турецької Республіки Північний Кіпр. Останню визнає лише Туреччина, новий уряд якої, схоже, не має достатнього впливу на Денкташа. Позаяк самопроголошена Північ формально не може самостійно подати заявку на вступ, путь її до ЄС пролягає лише через об'єднання з Півднем.

**КОМІСІЯ НАБИРАЄ
ПРАЦІВНИКІВ
З КРАЇН-КАНДИДАТІВ**

До 2010 року Європейська Комісія планує найняти 3400 чиновників з десяти країн-кандидатів, що приєднуються до ЄС 1 травня 2004 року. "Розрядку" кожна держава одержала залежно від населення, кількості місць у Європарламенті та вагомості голосів в Раді міністрів ЄС. В результаті таких розрахунків Польща отримала 1341 посаду в апараті Комісії, Чехія — 492, Угорщина — 489, Словаччина — 279, Литва — 241, Латвія — 155, Словенія — 134, Естонія — 117, Кіпр — 110 і Мальта — 83. Відбиратимуть претендентів на конкурсних засадах уже зараз, хоча стати до роботи вони зможуть лише 1 травня 2004 року. Вступивши до елітних лав європейських службовців, вони, зрозуміло, матимуть таку ж саму зарплатню, як і всі інші чиновники, підкреслив віце-президент Комісії Нейл Кіннок.

Нікосія, Кіпр

Братислава, Словаччина

**СЛОВАЦЬКИЙ РЕФЕРЕНДУМ:
"ІСНУЄ НЕБЕЗПЕКА,
ЩО ЛЮДИ ВІДДАДУТЬ
ПЕРЕВАГУ РИБОЛОВЛІ"**

Представництво Європейської Комісії в Словаччині, незадоволене бездіяльністю уряду, розпочало власну інформаційну кампанію до референдуму про членство в ЄС. Словацький плебісцит запланований на 16-17 травня, і Комісія дуже занепокоєна можливим провалом волевиявлення через низьку активність виборців. Її побоювання небезпідставні. Річ у тім, що референдум за словацькими законами вважається недійсним, якщо в ньому бере участь менше 50% електорату. Через це від здобуття незалежності у Словаччині не відбувся жодний референдум: було чотири спроби, і всі чотири провалилися.

Опитування свідчать, що близько 70% словаків готові взяти участь в голосуванні, і з них приблизно такий самий відсоток збираються сказати "так". Ці показники розслабляють місцевих урядовців. Та голова Представництва Європейської Комісії в Братиславі Ерік ван дер Лінден стурбований: "Словацькі політики бачать задовільні результати опитувань і думають: "навіщо хвилюватися?" Люди ж можуть подумати собі: "Мій сусіда піде й проголосує, а я на ці чудові весняні вихідні краще подамся на природу." Грецьке Президентство поділяє стурбованість Комісії. Посол Греції в Словаччині Евстатіос Дарас попереджає: "Існує ризик, що люди віддадуть перевагу риболовлі".

Технічно, Словаччина може вступити до ЄС навіть, якщо референдум і не відбудеться. Парламент більшістю в 60% голосів має право легітимізувати вступ, а всі без винятку політичні партії країни підтримують членство в ЄС. Та референдум має надзвичайне політичне значення, і залежно від результатів, може стати як позитивним, так і негативним сигналом.

Рекламна кампанія, на яку Комісія виділила 25000 євро, передбачає поширення брошур, футболок, а також організацію теледебатів у регіонах.

**"Я НЕ ЄВРОСКЕПТИК,
А ЄВРОРЕАЛІСТ," — КАЖЕ
НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХІЇ**

Новообраний президент Чеської Республіки Вацлав Клаус відкидає звинувачення в євроскептицизмі. "Можна

бути або єврореалістом, або ж єврофанатиком і євроентузіастом. Що стосується мене, я — єврореаліст." Виступаючи на чеському телебаченні, він, хоча й заявив рішуче, що "нашій участі в європейській інтеграції немає альтернатив", та закликав до широкій дискусії про можливу глибину цієї інтеграції. "Найважливіше — це зрозуміти, яка Європа нам потрібна, і саме про це треба серйозно поговорити." Очевидно, що євроентузіазму в нинішнього президента значно менше, ніж в його попередника, Вацлава Гавела. Визнає він і

розбіжності з урядом щодо цього питання, зокрема, з прем'єр-міністром Владіміром Шпидлою. "Міністр закордонних справ і прем'єр-міністр дотримуються дуже федералістської концепції, себто більше влади у Брюсселя і менше — у Праги, Лісабону, Гельсінки або Копенгагена. Я не впевнений, що позиція цих панів справді представляє громадську думку." Жорсткої критики з боку президента зазнала й масштабна пропагандистська кампанія за членство в ЄС вартістю понад шість мільйонів євро, яку розгорнуло нещодавно міністерство закордонних справ. А поширену в рамках цієї кампанії "агітку" в картинках, на яких чеські пенсіонери ніжаться взимку на середземноморських пляжах, назвав карикатурою на серйозні дебати. "Я не повірив своїм очам, це жалюгідно й сумно," — сказав Клаус.

Варто зауважити, що й "трансатлантичний" ентузіазм нового президента також не б'є через край. "Міняти режим за допомогою війни, це на мою думку дуже сумнівний шлях." Як спікер нижньої палати парламенту, Вацлав Клаус виступав свого часу проти можливої участі у війні з Іраком 360 чеських військових фахівців з хімічного, біологічного та радіологічного захисту.

**СЛОВЕНІЯ КАЖЕ
ЄС І НАТО "ТАК"**

23 березня другою з країн-кандидатів і першою з восьми так званих "посткомуністичних" кандидатів голосувала щодо членства в ЄС Словенія. Абсолютна більшість — 89,61% словенців підтримали вступ країни до Європейського Союзу. "Сьогодні, коли йде війна, така відданість європейському проекту, головними цілями якого є мир, стабільність і процвітання, мають особливе значення," — говориться у заяві Європейської Комісії про результати словенського референдуму.

Позитивно відповіли словенці (66,02%) й на питання про членство в НАТО.

Любляна, Словенія

«ШИРША ЄВРОПА - СУСІДСТВО»

НОВА КОНЦЕПЦІЯ ВІДНОСИН ЄС ЗІ СХІДНИМИ ТА ПІВДЕННИМИ СУСІДАМИ

11 березня Європейська Комісія затвердила нові засади відносин на найближчі десять років з країнами, які з 1 травня 2004 року матимуть з Європейським Союзом спільний кордон, і членство яких в ЄС наразі не планується. До цих країн належать:

- Росія;
- так звані західні нові незалежні держави (WNIS): Україна, Молдова, Білорусь;
- країни південного Середземномор'я: Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Марокко, Палестина, Сирія, Туніс.

МЕТА. Створення довкола ЄС „кола друзів” — зони процвітання і добросусідства, базованої на спільних цінностях, визначених Хартією фундаментальних прав ЄС (демократія, дотримання прав людини та верховенство права).

СУТЬ. У відповідь на реальний прогрес, що демонструватиме відданість спільним цінностям, і супроводжуватиметься ефективним проведенням політичних, економічних та інституційних реформ, всім сусіднім країнам буде запропонована частка внутрішнього ринку ЄС. Водночас можлива подальша інтеграція та лібералізація для сприяння вільному руху людей, товарів, послуг та капіталів (чотири свободи).

ПЕРЕДІСТОРІЯ. В листопаді 2002 року Рада міністрів ЄС вперше відзначила необхідність розробки нової концепції щодо нових сусідів — України, Молдови та Білорусі. В грудні 2002 року Європейська Рада в Копенгагені підтвердила, що Союз має скористатися нагодою розширення для зміцнення відносин з сусідами на ґрунті спільних цінностей. Рада підтвердила рішучі наміри Союзу уникнути створення в Європі нових "залізних завес", і сприяти стабільності та процвітанням як всередині ЄС, так і поза новими кордонами.

ОФІЦІЙНИЙ ПРЕС-РЕЛІЗ ПРЕДСТАВНИЦТВА ЄК В УКРАЇНІ

11 березня 2003 року Європейська Комісія ухвалила нову концепцію своїх відносин з Україною. У посланні під заголовком **"Ширша Європа — Сусідство: новий вимір відносин з нашими східними та південними сусідами"** Комісія чітко визначила, що метою нової концепції є утворення зони процвітання та добросусідства — *кола друзів*, з якими вона матиме тісні мирні стосунки та співробітництво.

Головною метою буде співпраця з країнами-партнерами заради сприяння процесу політичних та економічних реформ, підтримки тіснішої економічної інтеграції, сталого розвитку та забезпечення політичної підтримки і допомоги.

"Я знаю, українцям не подобається слово "сусіда" — говорить голова Представництва Європейської Комісії в Україні Норбер Жустен, — "але замість того, щоб прив'язуватись до одного слова у посланні обсягом у 27 сторінок, яке, зрештою, стосується й інших, крім України, "сусідів", таких як середземноморські країни — не кандидати на вступ до ЄС, для яких приєднання було абсолютно чітко виключене, важливо підкреслити дві головні ідеї нових рамок відносин:

по-перше, Україні пропонується новий курс, що включає, між іншим, перспективу тіснішої інтеграції в єдиний ринок ЄС, преференційних торговельних відносин, подальшого співробітництва у сфері культури та взаєморозуміння, інтеграції у транспортну, енергетичну та телекомунікаційну європейські мережі та європейський дослідницький простір;

по-друге, новий вимір забезпечують нові конкретні інструменти, зокрема, участь у європейських програмах і діях, нові джерела фінансування, Програма дій для України та щорічні огляди."

Прес-конференція 11 березня 2003 року: Норбер Жустен, Посол та Голова Представництва, Олеса Долинська, перекладач, Стефен Сковманд, перший радник, керівник відділу політики, преси та інформації

ВИТЯГИ З ПОСЛАННЯ "ШИРША ЄВРОПА":

Стаття 49 Угоди про Європейський Союз передбачає, що будь-яка європейська держава може подати заяву щодо вступу до Європейського Союзу. Майбутні кандидати повинні відповідати критеріям членства: демократія, верховенство права, дотримання прав людини, функціонуюча ринкова економіка, ефективне застосування правил та політики ЄС...

Насправді... на кожне рішення стосовно подальшого розширення ЄС повинно стати предметом обговорення стосовно остаточних кордонів Союзу. В цьому обговоренні, в якому нинішні кандидати повинні взяти повноправну участь.

У деяких випадках питання членства вже вирішено. Приєднання виключається, наприклад, для середземноморських партнерів-некандидатів. Але інші випадки залишаються відкритими, — такі як Україна та Молдова, які чітко висловили своє бажання приєднатися до ЄС.

Мета нової політики сусідства, таким чином, полягає у забезпеченні рамок для розвитку нових взаємовідносин, які в середній термін, не включатимуть і не виключатимуть перспективу участі в інститутах Союзу. Відповідь на практичні питання, порушені близьким розташуванням та сусідством мають розглядатися окремо від питання вступу до ЄС.

Для Росії та західних ННД обмеження у координації між існуючими інструментами ЄС утворюють перешкоди для транскордонної та субрегіональної діяльності. Зважаючи на обмеження, що можуть виникнути у короткостроковій перспективі, Комісія розглядатиме можливість створення інструменту нового сусідства, побудованого на позитивному досвіді сприяння транскордонному співробітництву в межах ФАРЕ, Тасіс та міжрегіональних програм.

Підтримуючи й надалі провідну роль ЄБРР, ЄС може також розглянути можливість прогресивного та цільового збільшення кредитів ЄІВ для Росії, та поширення їх на Україну...

"ЄС," — сказав пан Жустен, — "має чітке бачення поступального підходу, який базується на принципі диференціації, тобто прогрес має оцінюватись відповідно до заслуг кожної окремої країни, та пропорційності, який означає, що нові переваги пропонуватимуться лише як відповідь на досягнення країни-партнера у здійсненні політичних та економічних реформ."

В тому, що стосується інститутів та контрактних зобов'язань, повне виконання чинних угод залишається необхідною передумовою будь-якого подальшого розвитку.

Новим інструментом, запровадженим для виконання концепції, є план дій — політичний документ, який буде розроблений Комісією та державами-членами ЄС і погоджений з Україною. Він чітко визначатиме не лише політичні цілі, але й основні показники, за якими впродовж кількох років оцінюватиметься прогрес.

У своєму зверненні до Європейського Парламенту Член Європейської Комісії К.Паттен висловив сподівання, що Україна оцінить наші практичні зусилля щодо створення економічного та культурного простору.

Послання "Ширша Європа — Сусідство" визначає широкий порядок денний для партнерської співпраці заради глибшої інтеграції з сусідніми країнами. Розбудовуючи стосунки, що вже існують, всім сусідам ЄС — нинішнім і майбутнім — буде запропоновано можливості для тіснішого наближення до ЄС у певних конкретних напрямках, а саме:

- Розширення внутрішнього ринку та регулятивних структур
- Преференційні торговельні відносини та відкриття ринків
- Перспективи законної міграції та пересування людей
- Посилення співробітництва для попередження та боротьби зі спільними загрозами
- Ширша політична участь ЄС у запобіганні конфліктам та управлінні кризовими ситуаціями
- Краці зусилля для забезпечення прав людини, подальшого співробітництва у сфері культури та посилення взаєморозуміння
- Інтеграція у транспортну, енергетичну та телекомунікаційну мережі та європейський дослідницький простір
- Нові інструменти для захисту та сприяння інвестиціям
- Підтримка інтеграції у глобальну торговельну систему
- Посилення допомоги, краці її узгодженість з потребами
- Нові джерела фінансування

ЗАПИТАННЯ Й ВІДПОВІДІ ЩОДО НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ

Чи не є нова концепція лише іншим способом сказати Україні та Молдові "ні" щодо перспектив членства в ЄС?

В посланні Комісії мова йде лише про політику стосовно сусідніх держав. Торкаючись питання про членство, концепція констатує прагнення України й Молдови вступити до ЄС і пов'язує це питання з результатами дебатів щодо географічних меж Європейського Союзу. Тож ні позитивної, ні негативної відповіді щодо перспектив членства України в ЄС концепція не дає, бо вона не про це.

Чому до нової концепції не включено Балканські країни?

Згідно з рішеннями Копенгагенського саміту, відносини з Балканськими країнами розвиваються в рамках Процесу стабілізації та асоціації, який передбачає для цих країн перспективи членства в ЄС.

Чому б не віднести сюди й країни Південного Кавказу? Вони, принаймні, знаходяться на європейському континенті.

Згідно з рішеннями Копенгагенського саміту, послання зосереджує увагу на країнах, які мають або з 2004 року матимуть з

Європейським Союзом спільні кордони (за виключенням Молдови) і які наразі не мають перспективи членства. Коли Туреччина приєднається до ЄС, ці географічні рамки мабуть, доведеться переглянути.

Запровадити однаковий підхід до всіх сусідніх країн занадто просто. Втім, немає сумнівів у тому, що зацікавленість Європейського Союзу у відносинах наприклад, з Росією, пояснюється не лише географічною близькістю.

В концепції Росія виділена серед інших сусідніх країн. Росія не тільки вже має з ЄС спільний сухопутний кордон і співпрацює на заходах "сусіди", наприклад, в рамках "Північного виміру", запроваджених певний час тому. Діалог і співпраця Росія — ЄС в галузі політики та питань безпеки також порівняно розвинені, що відображає вагу Росії як гравця на міжнародній сцені. Отже концепція передбачає, що нова політика сусідства будуватиметься на базі нинішніх відносин ЄС та Росії, і стане новим стовпом ширшої стратегії партнерства.

Чому Комісія не дочекалася вступу до ЄС нових держав, перш ніж починати дебати про відносини з "розширеною Європою"?

Послання недвозначно заявляє, що нові держави-члени повинні взяти повноправну участь в обговоренні концепції "Ширша Європа — Сусідство." Чехія, Польща, Естонія і Литва вже зробили корисний внесок в документ, багато їхніх ідей знайшли відображення в концепції. Досвід і знання кандидатів і вступників, зокрема в стосунках з Росією та "новими" сусідами (Україною, Білоруссю та Молдовою) дуже цінний.

Які підстави є в Комісії сподіватися, що на такі країни як Росія, Єгипет та інші вже через десять років можуть бути поширені "чотири свободи" пересування (людей, товарів, послуг і капіталів)?

Концепція визначає мету політики ЄС на найближче десятиліття, а саме: послідовна інтеграція, що супроводжуватиметься лібералізацією в пересуванні людей, товарів, послуг і капіталів. Реалізація цієї мети залежить від готовності країн-партнерів долати перешкоди і здійснювати політичні, економічні, інституційні та правові реформи, а також від узгодженості з правовою базою (*acquis communautaire*) Співтовариства, що необхідно для поглиблення інтеграції.

Чи треба розуміти так, що відкриття ринку ЄС, як і фінансова допомога для здійснення реформ стануть можливими лише після запровадження реформ? Звідки візьмуться на це гроші?

В посланні сформульована пропозиція. Приймати її чи ні залежить від бажання наших східних та південних сусідів. Якщо буде потрібно, витрати — зокрема, на збільшення обсягів допомоги країнам для розробки і запровадження реформ — фінансуватимуться шляхом перерозподілу коштів між фондами в рамках чинного бюджету Співтовариства. Це не означає, що до перегляду нинішньої фінансової перспективи, себто до 2006 року, сусіди не отримають нових коштів.

Що таке ці нові Угоди про сусідство? З ким вони укладатимуться?

Чинні угоди (про асоціацію або про партнерство й співробітництво, залежно від країни) містять всі необхідні положення і вичерпно окреслюють характер співпраці на першому етапі. Угоди про сусідство не мають на меті замінити вже чинні. Вони можуть стати актуальними на пізніших стадіях, коли ЄС і сусідня країна досягнуть такого етапу в стосунках, коли вони захочуть розширити рамки чинних угод. Угоди про сусідство можуть набувати різних форм, але в будь-якому разі вони означатимуть нові правові обов'язки. Їхній зміст, як і термін укладання, залежатимуть від конкретної ситуації та політичної волі відповідної країни.

Чи не стане План дій просто ще одним бюрократичним інструментом, призначеним для того, щоб замінити справжні практичні дії? Навіщо відмовлятися від спільних стратегій?

Спільні стратегії (які ЄС має з Росією, Україною та середземноморськими країнами) стали корисним засобом координації політики ЄС щодо третіх країн і представлення широких стратегічних перспектив ЄС. Плани дій якісно відрізнятимуться: на відміну від чотирирічних спільних стратегій, вони можуть бути ухвалені на будь-який період, відповідно до інтересів ЄС та країни-партнера; їхній зміст відбиватиме зближення між партнерами; вони визначатимуть чіткі цілі — конкретний прогрес в галузі інтеграції та лібералізації, і міститимуть як графік їх виконання, так і критерії оцінки, за якими обидві сторони зможуть оцінювати цей прогрес.

Минулого тижня загинула мужня людина. Її застрелили в Белграді за рішучість в боротьбі з темними силами організованої злочинності та політичного екстремізму в своїй країні. Смерть сербського прем'єр-міністра Зорана Джинджича кидає страшний виклик країні, яка нині називається Сербія і Чорногорія... Виклик, який, коли на нього не відповісти належним чином, загрожує стабільності не тільки одній державі, а й усім європейським сусідам.

Європейський Союз робитиме все від нього залежне, для того щоб Белград не звернув зі шляху демократії та стабільності. Не можна дозволити, щоб один злочин повернув годинник назад до темних днів минулого. Сербія і Чорногорія — це країна, якій недвозначно було запропоновано стати в майбутньому членом ЄС, і ми сусіди-європейці можемо чимало зробити для того, щоб Белград не відхилився від цього курсу. Перспектива кращого майбутнього в складі ЄС, суттєва фінансова допомога і дуже вагома підтримка в зміцненні влади надають реформаторським силам значно більше шансів для перемоги.

ЖИТИ

Розширення ЄС — без сумніву, найефективніший інструмент зовнішньої політики з усіх, що ми коли-небудь мали. 10 нових країн, що приєднуються до нас наступного року, через процес підготовки до членства перетворилися на партнерів і друзів, які поділяють з нами одні й ті ж економічні та демократичні стандарти. Країни Західних Балкан на черзі. Але ця стратегія не може тривати вічно, бо інакше, до чого ми дійдемо? До Союзу, який включатиме вже й Нову Зеландію?... Зрозуміло, що для розширення кордонів ЄС мають бути визначені певні межі, і відкрите обговорення цього питання необхідно, навіть якщо остаточне рішення ще не на часі.

Колосальне розширення наступного року ставить запитання, як нам продовжити процес поширення наших цінностей, розширення зони процвітання без того, щоб пропонувати на цьому етапі членство в ЄС.

Сьогодні Європейська Комісія пропонує Раді міністрів ЄС ідеї нового підходу.

Ми пропонуємо нову концепцію "Сусідства" або "Ширшої Європи", за якої ЄС має інтенсифікувати взаємини з географічно близькими нам країнами на користь обох сторін. Іншими словами — створити коло друзів довкола розширеного Союзу, з урахуванням важливих нових міркувань і досвіду, який країни, що сьогодні вступають до ЄС можуть додати до цих відносин. Щоб нові лінії розділу не виникали між багатими і бідними, між членами та нечленами ЄС, ми повинні краще працювати разом над питаннями, які

Романо Проді

Кріс Патен

перетинають кордони; йдеться, наприклад, про охорону довкілля, міграцію, енергетику та регіональний розвиток.

Ми вважаємо, що ЄС має звернутися до країн Середземномор'я і європейських країн колишнього Радянського Союзу з новими пропозиціями, запропонувати їм доступ до внутрішнього ринку ЄС — все, крім участі в інституціях ЄС. На практиці це означатиме

виконання спільно визначених завдань потужну підтримку з боку ЄС: фінансову допомогу і краще пристосовані до потреб програми. На першому етапі нам треба визначити спільні завдання, графік їх виконання, розробити плани дій та визначити критерії оцінювання.

Європейська Комісія пропонує також новий імпульс для поліпшення транскордонної співпраці. Ми можемо зробити

пряму, які в майбутньому повною мірою користуватимуться перевагами спільного ринку і зовнішнім потенціалом всіх напрямів спільної політики.

Для наших сусідів це гарантія того, що нинішня хвиля розширення надасть їм нові можливості для відносин з новим, більшим ЄС. Вони не тільки не лишатимуться за стінами

ПО-СУСІДСЬКИ

перспективу поширення на ці країни чотирьох свобод — вільного пересування людей, товарів, послуг і капіталів, і використання потенціалу нашої спільної політики повною мірою: в галузі транспорту, енергетики, охорони довкілля, дослідницької діяльності, культури та освіти. Ця концепція передбачає також, що партнери поділяють спільні цінності та реалізують спільні ініціативи в досягненні спільних політичних цілей.

Звісно, такі речі не робляться притомом або одностороннім порядком. Кожен з наших сусідів потребує окремого підходу, бо так само, як і держави ЄС, вони дуже відрізняються один від одного. В будь-якому разі, наша пропозиція стосується тих, хто прагне відповідати тим високим стандартам, які ми встановили для себе, і поважає цінності, на яких базується ЄС. Це означає значне політичне, економічне та інституційне реформування за певними напрямками — від управлінських структур до громадянських свобод та прав людини. Це може тривати доволі довго. Але визначена мета допоможе країнам здійснювати реформи. Від цього матимуть вигоди — а отже, й додаткові стимули — як ЄС, так і його сусіди.

Ті країни, які будуть готовими відповісти на пропозицію, отримають для

- Доступ країн-сусідів до внутрішнього ринку ЄС — все, крім участі в інституціях ЄС.
- Перспектива поширення на ці країни чотирьох свобод — вільного пересування людей, товарів, послуг і капіталів;
- Використання повною мірою потенціалу спільної політики ЄС в галузі транспорту, енергетики, охорони довкілля, дослідницької діяльності, культури та освіти.

ще більше для поліпшення управління кордонами і зміцнення економіки й соціального розвитку прикордонних регіонів. Плануємо також розробити новий фінансовий інструмент для реалізації політики "Сусідства", щоб зробити ефективнішим використання грошей, які ми вже спрямовуємо на ці потреби.

Що ж усе це означатиме на практиці?

Для нинішніх членів ЄС це означає коло друзів від Марракешу до Москви, що рухаються в одному з нами на-

новій фортеці, їх запрошують приєднатися до найбільшого в світі ринку і скористатися його перевагами.

Це також означає створення зони стабільності, базованої на єдиних цінностях та спільних політичних завданнях.

На передбачуваний термін це найкраща можливість для всіх нас: зміцнення співпраці між сусідами в такий спосіб, який не загрожуватиме внутрішній рівновазі Союзу і не спонукає до нереалістичних амбіцій тих, хто одного дня планує вступити в ЄС.

На довгий термін ця концепція прокладає шлях до стабільних, міцних відносин між ЄС та нашими сусідами. Очікуваний результат — якщо наші сусіди погодяться і зможуть скористатися пропозицією — стабільніше і заможніше життя на значній частині нашої планети.

А це мета, за яку варто поборотися.

*Романо Проді,
Президент Європейської Комісії*

*Кріс Патен,
член Європейської Комісії
з питань зовнішніх відносин*

ЄДИНОМУ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПАТЕНТУ БУТИ!

На початку березня міністри ЄС домовилися про запровадження довгоочікуваного єдиного патенту Співтовариства — важливого інструмента в боротьбі за найвищу конкурентоспроможність. В березні 2000-го в Лісабоні, глави держав та урядів "п'ятнадцяти", перебуваючи в стані легкої економічної ейфорії, взяли на себе зобов'язання створити цей необхідний інструмент до кінця 2001 року. Знадобилось, однак, три роки для того, щоб питання нарешті розв'язали. Формально рішення міністрів набуде чинності після затвердження Європейською Радою в березні в Брюсселі.

Наразі авторство винахідника підтверджується в Європі на двох рівнях: національному і європейському — через Європейський патентний офіс (ЕРО, www.european-patent-office.org) в Мюнхені. Європейський патент останнього зразка, чинний лише у восьми країнах Європи (на вибір заявника), коштує близько 50000 євро, що у три-п'ять разів більше, ніж в Японії або США. Вагома частина ціни патенту — витрати на переклад різними мовами, який, зрештою, найчастіше виявляється непотрібним. До речі, саме лінгвістичні, а також юридичні аспекти дії свідоцтва єдиного зразка найбільше перешкоджали досягненню згоди. Нині ж міністри домовилися, що патент перекладатиметься трьома офіційними мовами ЕРО — англійською, німецькою і французькою; і тільки сама заявка — три сторінки, які становлять юридичний стрижень патенту, а не багатосторінковий опис самого винаходу, поступово (на це дається багато років) перекладатиметься всіма мовами ЄС. Цей компроміс має зменшити вартість патенту вдвічі.

Єдиний для 25 (!) країн Союзу патент почнуть видавати з 2005 року. Спочатку це робитиме той самий мюнхенський Європейський патентний офіс, а з 2010 року при Суді першої інстанції ЄС в Люксембурзі розпочне роботу спеціалізований патентний трибунал. Втім вибір свідоцтва лишається за компаніями-заявниками: охочі зможуть користуватися як європейським патентом старого зразка, так і національним, дійсним лише в одній країні. "Ми не часто отримуємо хороші новини з ЄС, але ця дійсно хороша," — прокоментувала патентний прорив Ніколь Фонтен, колишній президент Європарламенту, нині міністр промисловості Франції. А її британська колега Патрісія Г'юїт зауважила, що єдиний патентний трибунал дозволить однозначно розв'язувати патентні суперечки і стане тією гарантією, якої потребують промисловці, щоб вкладати гроші в дослідження і розвиток.

"PLOTEUS" – НОВИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПОРТАЛ "КУДИПОЇХАТЬВЧИТЬСЯ"

Як хотіла поїхати до Італії, щоб вивчати архітектуру, як це краще зробити? Чоловік отримав роботу в Швеції, яка там шкільна система, куди віддавати дітей? Відповіді на ці та багато інших запитань стосовно навчання можна знайти на новому Інтернет-порталі ЄС "Ploteus" (www.ploteus.net). "Ploteus" (This Portal on Learning Opportunities Throughout the European Space), що в перекладі з давньогрецької означає "мореплавець", урочисто відкрила 5 березня в Брюсселі Вівіан Редінг, член Комісії, уповноважена з питань освіти і культури. "Переїзд з однієї країни до іншої та навчання за кордоном нині більше не обмежуються ні віком, ні якоюсь особливою соціальною групою. Навчання упродовж всього життя — один з пріоритетів Європейської Комісії та держав-членів. Я пишаюся тим, що "Ploteus" полегшить пошук інформації, потрібної для навчання в іншій частині Європи."

"Ploteus" поділений на кілька розділів: можливості навчання, системи освіти, обміни, контакти, переїзд. Одна з найкорисніших функцій порталу — зв'язок з національними освітніми сайтами. Тут ви матимете нагоду оцінити переваги вивчення інженерної справи у Фінляндії, бізнесу в Іспанії або лісницької справи в Австрії. Розділ "Освітні системи" зосереджений на національних системах навчання і професійної освіти від початкової школи до післядипломного навчання та підвищення кваліфікації. Розділ "Обміни", відповідно до назви, надає інформацію про європейські програми обміну студентами. Опція "Переїзд" містить практичні відомості про можливу країну вашого призначення: вартість житла, розмір податків, особливості соціальної системи тощо.

"Ploteus" містить понад 5000 посилань на європейські організації та інституції, пов'язані з навчанням. Сам сайт "розмовляє" одинадцятьма мовами Союзу, але "лінки" здебільшого англійською або ж відповідною національною мовою. Новий портал разом з "Eures" (europa.eu.int/eures) — відкритим раніше сайтом для пошуку роботи, наповнюють змістом принцип вільного руху громадян ЄС, надаючи для цього всю потрібну інформацію.

ПОРТУГАЛІЯ ЗАПРОВАДИЛА SOS-НОМЕР ДЛЯ ІМІГРАНТІВ

З середини березня в Португалії діє "телефон довіри" для іммігрантів — номер, за яким вони можуть телефонувати, якщо їм потрібна інформація чи порада. Головне завдання SOS-служби — допомагати іноземцям, які потрапили в надзвичайну ситуацію чи мають проблеми, зокрема, на роботі, або ж у тому разі, якщо вони стали жертвою фізичного насильства.

Зрозуміло, що цей номер призначений в першу чергу для іммігрантів-заробітчанин, зокрема й українців, які перебу-

вають в Португалії на нелегальних або напівлегальних засадах і не можуть розраховувати на допомогу власної країни. Самотність і незахищеність цих людей в чужій країні стає особливо помітною, коли виникають проблеми.

За номером телефону 808257257 можна звернутися португальською, англійською або російською (а при потребі, також і французькою, і креольською) з десятої до десятої робочої днини і з десятої до п'ятої суботньої. Плата за дзвінок рахуватиметься за місцевим тарифом незалежно від того, з якого кінця країни ви телефонуєте.

Наразі в Португалії, яка відрізняється своєю лояльністю до іммігрантів, легально працює 425000 іноземців.

ТРОХИ СТАТИСТИКИ ВІД "ЄВРОСТАТУ"

Село старішає, а молодь в аграрії не поспішає

Головний тягар нелегкої сільськогосподарської праці в Європейському Союзі несуть на своїх плечах, як з'ясувалося, вже далеко не молоді люди. 52% фермерів ЄС мають понад 55 років, і лише 8% аграріїв — молодь до 35 років. Та це в середньому, якщо ж взяти окремі країни, то найгірше становище склалося в Південній Європі. В Португалії 65% фермерів вже відсвяткували 55-річчя, в Італії — 62%, в Греції — 56%, а в Іспанії — 53%. Натомість у фінів, німців і австрійців нема підстав для хвилювання: лише відповідно 25%, 28% і 29% їхніх фермерів наближаються до пенсійного віку, а частка молоді серед австрійських і німецьких аграріїв у два рази перевищує середню в ЄС.

Скільки коштує в ЄС година праці?

Дуже по-різному. За даними "Євростату" (стосовно 2000 року) найдорожче коштує робоча сила в Швеції — в середньому 28,56 євро/год, а найдешевше — в Португалії — 8,13 євро/год. В Греції цей показник дорівнює 10,40 євро, в Іспанії — 14,22, в Ірландії — 17,34, в Німеччині — 26,54, а в Данії — 28,56. В інших країнах Союзу вартість години праці наближається до середньої в ЄС і становить приблизно 22,70 євро.

Різниця в оплаті стає ще разючішою, якщо взяти до уваги країни-вступники (крім Мальти). 2000 року оплата праці тут коливалась від 2,42 та 2,71 євро/год. в Латвії й Литві до 8,98 та 10,74 євро/год. в Словенії та на Кіпрі. Середня ж — 4,21 євро/год. — в п'ять з лишком разів менша ніж в Союзі.

Значно відрізняється й структура вартості робочої сили. Зарплатня становить найбільшу її частку в таких країнах як Данія (87,7%) та Ірландія (85,5%), натомість соціальні відрахування роботодавця найбільше "важать" в структурі оплати праці в Швеції (29,6%) та Франції (27,7%).

З кожних трьох кінофільмів на екранах Європи — два американські

Найуспішнішим фільмом в Європейському Союзі 2001 року був... "Гаррі Потер і філософський камінь", він посів перше місце за відвідуванням в 6 з 11 країн ЄС, де є такі дані. Щоправда національні кінострічки все ж спромоглися посунути "Гаррі" на друге або й третє місце у Франції (перше місце тут відвоювала "Амелі", яка й українського глядача не залишила байдужим), Данії ("Італійська для початківців"), Німеччині та Австрії ("Мокасини Маніту") та Іспанії ("Інші"). В середньому американські фільми дали 2001 року дві третини загальних надходжень в кінокасах ЄС, а в Іспанії, Британії, Люксембурзі, Греції та Німеччині їхня частка сягнула 80%. Натомість європейські фільми в США зібрали тільки 5% надходжень.

2001 року до послуг європейців (ЄС) працювали 10500 кінотеатрів і понад 24800 кінозалів, себто близько 6,6 залів на 100000 мешканців. Останній показник в Сполучених Штатах удвічі більший — 13,2.

Та чи ходять європейці в кіно? Так, і дедалі частіше: кількість відвідувань кінотеатрів 2001 року зросла на 10,2%, а загальне число глядачів збільшилось в усіх державах-членах, крім Фінляндії (-8%) та Бельгії (-2%). Найпомітніше активізувались німецькі глядачі (+17%), французькі (+12%) і данські (+11%).

Середній мешканець ЄС 2001 року відвідав кінотеатр 2,4 рази (для порівняння: американець — 5,4, японець — 1,3). В середині Союзу найбільші кіномани — ірландці (4,2 відвідування на кожного) та іспанці (3,6); а греки і фіни (по 1,3 відвідування на рік), схоже, доволі прохолодно ставляться до сьомого мистецтва.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЗА "ЄВРОБАРОМЕТРОМ"

З 1973 року Європейська Комісія провадить моніторинг громадської думки в державах-членах як щодо різних аспектів інтеграції — розширення,

спільна оборонна політика, євро, охорона довкілля, так і стосовно загальнолюдських цінностей — здоров'я, культура тощо.

Хто в Європі найщасливіший?

Звісно, той, хто вірить у щасливе майбутнє. За даними останнього "Євробарометра" (europa.eu.int/comm/public_opinion) це британці та шведи. Всупереч поширеній думці, представники північних країн виявились більшими оптимістами, ніж мешканці сонячного півдня: 47% шведів та 43% британців переконані, що 2003 року їхнє життя поліпшиться. Подібний оптимізм властивий лише 39% португальців та 26% греків.

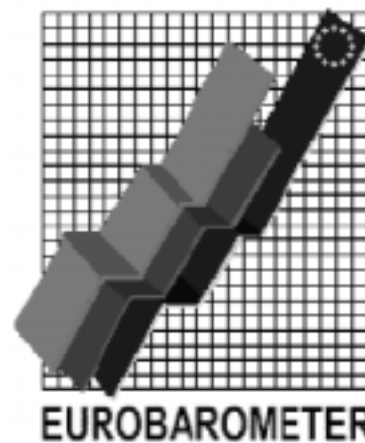
Водночас, всі європейці потерпають від страхів: 82% найбільше бояться міжнародного тероризму, а 76% — організованої злочинності. Кількість тих, хто побоюється випадкового запуску ядерної ракети зросла на 8 відсотків і сягнула 58%.

Євроскептики і євроневігласи

Опитування про ставлення до європейських інституцій, яке регулярно проводить Єврокомісія, знову продемонструвало, що найбільшими в ЄС євроскептиками є британці. Лише 31% мешканців "туманного Альбіону" позитивно ставиться до членства в ЄС, натомість в Люксембурзі таких — переважна більшість (83%). Переконливі 82% ірландців вважають, що виграли, вступивши в ЄС, в той час як їхні найближчі сусіди британці в цьому далеко не переконані (30%).

Нерідко безапеляційний негативізм є наслідком необізнаності з предметом заперечення. Справді, лише 32% британців змогли відповісти на базові запитання про ЄС. Втім, обізнаних голландців виявилось іще менше — 29%. Та й загальні показники "євроуспішності" в Союзі не блискучі: зокрема, тільки 27% усіх респондентів знали, що ЄС має свій власний гімн!

Натомість 82% мешканців бачили європейський прапор і можуть його розпізнати.

PER ASPERA AD ASTRA

тернистим шляхом до зірок

"2003-й рік з недавньою трагедією шатла "Колумбія" та запуском у недалекому майбутньому китайського пілотованого космічного корабля, остаточно завершує добу підкорення космосу і відкриває абсолютно нову еру. Епоха російсько-американського домінування в підкоренні космосу добігає кінця; надходить ера об'єднаних зусиль, без очевидного лідерства однієї країни. Щоб стати активним гравцем у "новому космічному устрої", Європа мусить невідкладно розробити свою стратегію і вжити відповідних заходів. А інакше вона залишиться далеко від тих нових меж, яких без сумніву досягне людство на зламі нового століття."

Погляд у минуле

Коли 1974 року було створено Європейське космічне агентство (www.esa.int), одним з перших його завдань стала розробка європейської ракети-носія. І це природно — немає ракетноносія, немає космічних програм. І хоча держави — засновниці ЄКА мали різні інтереси й пріоритети — одні прагнули проводити наукові дослідження в космосі, інші більше цікавилися розвитком супутників — всі погоджувались в одному: Європі потрібні незалежний вихід в космос і своя космічна програма. А це означало мати свої ракети-носії та свій космодром.

Перша ракета-носіє спочатку не мала власної назви. 1977 року, на конференції ЄКА, цей недогляд вирішили виправити. Позаяк зібрання відбувалося у Швейцарії, делегати висували пропозиції на кшталт "Едельвейса" або "Вільгельма Теля". Зрештою, вирішили звернутися до міфології. Поміж грецьких та римських богів і героїв зупинилися на Аріадні, яка своїм чарівним клубком допомогла Тезею вийти з Лабіринту і вбити Мінотавра. Французькою ім'я дочки Міноса пишеться "Ariadne", а в нашій транскрипції вийшов "Аріан".

Перший запуск "Аріана-1" був не безхмарним. 15 грудня 1979 року двигун не спрацював. На щастя, проблема виявилась незначною, і новий старт призначили на 23 грудня. Але через погану погоду його довелося відкласти знов. Лише 24 грудня о 14:14 за місцевим часом "Аріан-1" успішно попрямував на орбіту з космодрому Куру. Так починалася для Європи дорога в космос.

Про те, якою вона була, свого часу дуже цікаво і відверто написав росіянин А.Максимов, старший науковець Інституту теоретичної та прикладної механіки Сибірського відділення Російської академії наук. Наведемо уривок з його статті "Точка возврата", надрукованої в газеті Академії в середині 1999 року.

"Довгий час стрімкий розвиток світової космонавтики визначався і диктувався перш за все гострим суперництвом між Радянським Союзом і Сполученими Штатами Америки. Англія та Франція, як і більшість західноєвропейських країн, розпочали спільний проект створення ракет-носіїв "Європа" в рамках Європейської організації з розробки ракет (ELDO), яка з'явилася 20 лютого 1964. Щоправда, ракети-носії "Європа-1" і "Європа-2" так і не змогли подолати земне тяжіння і не вивели на орбіту жодного супутника; натомість діяльність наступника ELDO — Європейського космічного агентства (ЄКА) — стала тріумфом мудрої і далекоглядної технічної політики.

Програма ЄКА "Аріан" виявилась дуже успішною і показовою. Розробляючи нову ракету, конструктори врахували всі попередні помилки. Починаючи з грудня 1979 року, "Аріани" стартували понад сто разів (наразі 159, *перекл.*). Особливо надійністю та привабливістю для потенційних клієнтів відрізняються ракети-носії "Аріан-4", які мають кілька модифікацій і дозволяють виводити на перехідну до геостационарної орбіту супутники масою до 4,5 тонн. Завдяки своїй високій надійності (понад 30 запусків "Аріана-4" відбулися без жодної аварії) та гнучкості в застосуванні, вони доволі швидко завоювали близько 60% світового обсягу комерційних запусків. Успішному комерційному використанню цих ракет-носіїв значною мірою сприяє також вдале розташування космодрому Куру (Французька Гвіана) лише на 5 градусів північніше екватора, звідки найвигідніше виводити супутники саме на геостационарні орбіти. Наразі закінчуються випробування потужнішого та перспективнішого носія "Аріан-5", який розмірами й можливостями цілком можна порівняти з російським "Протоном". Стартуючи з "Байконура", "Протон" по дуже складній траєкторії виводить на геостационарну орбіту на висоту 36000 км трохи більше двох тонн вантажу, тобто приблизно стільки ж, скільки й легший "Аріан-4". Завдяки близькості до екватора "Аріан-5", за майже однакової з "Протоном" стартової маси, може вивести на стаціонарну орбіту приблизно вдвічі важчий вантаж.

*Franck Biancheri, "Bringing Europeans to the Moon", EUobserver, 13 лютого 2003.

До такого успіху "Аріанів" свого часу виявилися не готовими ні СРСР, ні США. Поки дві найпотужніші космічні держави "мордували" одна одну перспективами "зоряних" та інших війн, західноєвропейці просунулись далеко вперед. На ринку комерційних послуг, обсяг якого лише в галузі виведення на орбіту супутників, складає щорічно близько 1,5 мільярда доларів, набагато раніше нас з'явився й Китай. Він запропонував свої надзвичайно дешеві ракети-носії "Великий похід-2" і „Великий похід -3". Однак ширшому використанню цих ракет досі заважає їхня недостатня надійність, а також різноманітні перешкоди, що створюють американці при виведенні виготовлених ними супутників за допомогою іноземних носіїв. Ці перешкоди значною мірою стосуються й російських ракет-носіїв. Тому доволі дешевому і надійному "Протону" вдалося так-сяк пробитися на комерційний ринок лише після розпаду СРСР, коли припинилась гостра військова та політична конфронтація двох могутніх космічних держав. Нині ж, коли загальна криза охопила країну, зберегти колишні досягнення й водночас завоювати собі гідне місце у сфері виведення на орбіту комерційних супутників (бо інше, наприклад, виготовлення самих супутників зв'язку світового рівня, нам практично не під силу) дуже нелегко, хоча, як показує досвід, можливо. Певно лише завдяки тому, що в минулому в розвиток космічної галузі були вкладені величезні кошти."

Європейське космічне агентство

ЄКА — цілком незалежна організація зі штаб-квартирою у Парижі, до якої належать такі країни: Австрія, Бельгія, Британія, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Португалія, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція. Як бачимо, не всі учасники ЄКА є членами Європейського Союзу, як і не всі країни ЄС увійшли до ЄКА. Агентство підтримує з Союзом найтісніші відносини та має спільну космічну стратегію.

Загальний обсяг витрат на космос в Європі становив в останні роки 5,5 — 6 мільярдів євро на рік (космічний бюджет Сполучених Штатів сягає 35 мільярдів євро).

Земна служба космічних апаратів

Численні послуги, які надають нам сьогодні супутники, стали такими звичними, що ми їх просто не помічаємо. Якісні телекомунікації, безпека авіаперельотів та навігація, прогноз погоди, моніторинг кліматичних змін, детальні топографічні карти віддалених місцевостей тощо. В Європейському Союзі близько 1250 телеканалів потрапляють через супутники у понад 100 мільйонів домівок. Та все це було б неможливим, якби Європа не мала своїх ракет-носіїв для виведення трудівників-супутників на орбіту. Сучасні апарати з великими крилами сонячних ба-

тарей і тарілками антен дуже відрізняються від шипуватої кульки, на яку скидався перший радянський супутник, запущений 1957 року. Змінилися і ракет-носії. Наразі в ЄКА несе службу вже п'яте покоління "Аріанів" — ракет-носії важкого класу "Аріан-5". На початку цього року завершив свою 15-річну кар'єру один з найуспішніших європейських ракет-носіїв "Аріан-4": 15 лютого останній з цієї славетної сім'ї, "Аріан 44L", вивів на орбіту супутник „Intelsat". Загалом "Аріан-4" підняли на орбіту 182 супутники.

На жаль, на шляху подальшого вдосконалення "Аріанів" Європу спіткала невдача: через проблеми з двигуном нова модель "Аріан-5", здатна підняти на орбіту до 10 тонн вантажу (проти 6,5 тонн у базової мо-

повсякденне життя; метеорологія, картографія, спостереження і нагляд за станом природного довкілля, сільське господарство, транспорт, оборона й безпека. Космос став життєво важливим для Європейського Союзу. Здатність і далі самостійно розвивати космічну інфраструктуру на сучасному рівні, збір та використання даних за допомогою супутників — головні пріоритети для Європи.

Зелена книга — документ для широкого обговорення. Дебати триватимуть до травня 2003 року; Комісія разом з ЄКА проведуть низку семінарів, практикумів і слухань по всій Європі. На підставі висловлених зацікавленими сторонами думок, Комісія підготує відповідну Білу книгу, в якій представить конкретний план дій.

делі), так і не потрапила в космос. Два невдалих запуски наприкінці минулого року спонукали ЄКА відмовитися від подальшої розробки цієї версії ракет-носіїв. Спроба вирватися вперед — адже таких важких ракет-носіїв немає ні в США, ні в Росії — не вдалася. І це симптоматично, бо як стверджує автор наведеної на початку статті цитати, доба лідерів закінчується, надходить епоха колективних зусиль в опануванні космосу.

"Настав час визначити глобальну космічну політику ЄС і відбити це в угоді," —

сказав Філіп Бюскен, член Комісії, уповноважений з науково-дослідних робіт, презентуючи Зелену книгу про політику ЄС в галузі космосу.

Досі співпраця в космосі регулювалася на національному та міждержавному рівнях. Комісія разом з Європейським космічним агентством підготували пропозиції щодо розробки єдиної космічної програми ЄС на довгий термін і підпорядкування цієї сфери Європейському Союзу. Навіщо? Опанування космосу — це ключ до успіху в сучасному світі. Цілі галузі людської діяльності залежать сьогодні від космічних технологій і супутників: телебачення і телекомунікації, без яких неможливо уявити

Юрієва ніч

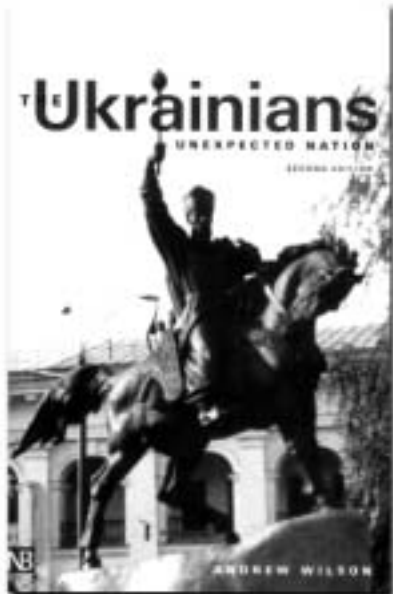
Цю публікацію ми готували до 12 квітня, адже саме цього дня 1961 року людина вперше подолати земне тяжіння і вирвалася у космос. В СРСР свято на честь цієї події називалося „День космонавтики", в незалежній Україні 12 квітня відзначається „День ракетобудівника", а крім того, згадується „Всесвітній день космонавтики". Втім жодних посилань на таке міжнародне свято ми не знайшли ні в переліку заходів ООН, ні в західних календарях. Але світ не залишив поза увагою подвиг Юрія Гагаріна, свято насправді є, тільки назву йому придумали простішу і людянішу: „Юрієва ніч" (Yuri's Night).

„Юрій Гагарін був першою людиною, яка побачила Землю з космосу, і усвідомила її дивовижну тендітну красу," — написано на сайті www.yurisnight.net — "Юрій не бачив ліній розділу між країнами або народами. Він не бачив ні наших проблем, ні наших досягнень, тільки чудову планету, маленьку оазу в космосі — наш спільний дім.

...Люди Землі, збирайтеся разом і святкуйте! 12 квітня зайнявся світанок нової ери... Мир, Любов, Космос."

Лесь Вишневецький

НЕСПОДІВАНІ УКРАЇНЦІ ОЧИМА БРИТАНЦЯ

В березні гостем редакції "Євробюлетень" був Ендрю Вілсон, відомий британський українознавець. І хоча знайомі з Ендрю від 1994 року, з часу його перших відвідин України, для формального представлення читачам попросили його візитну картку. На ній було зазначено: University College London. School of Slavonic and East European Studies (www.ssees.ac.uk). Lecturer in Ukrainian Studies. На прохання уточнити, що саме є його спеціалізацією — історія, економіка, політика, соціологія, культура — п. Вілсон зазначив, що зараз він читає два курси — "Формування сучасної України" та "Українська культура та текст", а загалом подібних фахівців визначають як "area specialist", тобто "спеціаліст з регіону". В його творчому доробку книжки "Ukraine: Perestroika to Independence", "Ukrainian Nationalism in the 1990s: A Minority Faith", "Nation-Building in the Post-Soviet Borderlands". Нині готуємо до друку український переклад другого видання його останньої книжки "The Ukrainians. Unexpected Nation", але бесіда з цікавим співрозмовником сягнула ширших рамок.

Євробюлетень: Отже, чому "Несподівана нація"?

Ендрю Вілсон: По-перше, виникнення української держави не очікували в світі — в 1991 році це стало сюрпризом для Заходу, як для урядовців, так і для професійних "советологів".

І крім того, можна говорити, що це було неочікуваним і для самих українців. Власне, і досі не випадає говорити про завершення формування української нації.

Є.: То чого ж бракує українцям?

Е.В.: Передовсім національної ідентичності, самоусвідомлення. І йдеться не лише про розвиток української мови, а значно ширше — про масову публічну культуру. Останнього разу я був в Києві понад рік тому. Тож коли нині я побачив оновлений майдан Незалежності, то зрозумів, що сформована нація навряд чи дозволила б собі подібну електику.

Є.: Але ж подібне "змішування" мабуть не випадкове для України, яка впродовж століть, та й досі перебуває "між Європою та Азією".

Е.В.: Можливо. До речі, коли я обирав спеціалізацію в університеті (я студював політологію), вирішальними при виборі на користь України крім зацікавленості в новій державі (нове завжди цікаво), були саме ці аргументи — адже тут, на цій території зійшлися схід та захід, православ'я та католицизм; зав'язалися в тугий вузол світові геополітичні інтереси.

Є.: Що ж, досліднику це цікаво, а нам тут жити і постійно відчувати, свою "окремність", зокрема, від європейської спільноти.

Е.В.: Якщо це натяк на концепцію "Ширша Європа — Сусідство: Нові рамки взаємовідносин", то можу сказати від себе особисто — неправильно ставитись до України так, як до країн Середземномор'я або ж Росії. Вони ніколи не будуть членами Євросоюзу — перші географічно, а Росія — надто велика. А Україна — може. І лише це важливо. Треба просто прагнути відповідати вимогам до кандидатів. До речі, вони навіть самі по собі важливі для України — це демократія та ринкова економіка. Робить це не для вступу в ЄС, а задля кращого життя. Це одразу помітять.

Є.: А як зараз сприймають Україну британці?

Е.В.: Щиро кажучи, втішного мало. В ці дні багато хто сприймає Україну як державу, яка сприяє можливим втратам серед британських пілотів. Йдеться про "кольчужний" скандал, який в свою чергу заступив "плівки" та "Гонгадзе". Хоча ті, хто бували тут, звичайно сприймають українців інакше.

Є.: Тож на останок проситимемо тебе й далі нести слово правди про Україну.

Е.В.: Можу обіцяти об'єктивність. І ще — радити колегам ваш "Євробюлетень". Тим більше, що він є в інтернеті, на відстані одного кліка.

Розмовляв Юрій Марченко

Європейська інтеграція та Україна. Навчально-методичний посібник. Серія "Україна на шляху до Європи". — К. Товариство Карла Дуйсберга, 2002. — 480 стр. Тел. (044) 226-2456, 261-1960.

Посібник являє собою методичні розробки щодо проведення занять з одноіменного спецкурсу, який читається на економічних факультетах вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Водночас він може бути рекомендований державним службовцям, що займаються питаннями європейської інтеграції та зовнішньоекономічних зв'язків у відповідних міністерствах, відомствах і державних адміністраціях центрального та регіонального рівнів управління. Посібник може бути використаний при проведенні курсів підвищення кваліфікації викладачів навчальних закладів і держслужбовців.

Розроблені авторами лекції та практичні заняття, що ввійшли до посібника, є результатом навчальної програми для викладачів вузів та державних службовців, організованої Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України і німецьким Товариством Карла Дуйсберга (CDG) у 2001-2002 рр.

МЕНІ ТУДИ ТРЕБА...

Конгрес британських профспілок (Trade Union Congress) оприлюднив нещодавно жакливі факти про нелюдську жорстокість британських роботодавців: виявляється, вони так завантажують робітників, що тим ніколи навіть ... піти до вітру. 54% найманих робітників у Британії за даними дослідження 2002 року, жаліються, що на роботі не мають часу зупинитися і зробити це. Мало того, деякі вже зовсім несамовиті експлуататори навіть відмічають час перебування робітника в туалеті (це ж іще треба вислідити) і роблять відповідні відрахування з його зарплатні!

Щоб захистити права працівників, Конгрес профспілок розпочав дуже серйозну інформаційну кампанію з недвозначним гаслом "Мені туди треба" (Gotta go). Мета кампанії — змінити ставлення директорів і начальників і переконати їх ставитися до людей з повагою.

"Важко уявити, що в двадцять першому столітті робітників карають за те, що вони виходять в туалет," — обурюється генеральний секретар Конгресу Брендан Барбер. І додає: "Роботодавці, які практикують подібні, гідні пера Діккенса методи, повинні зрозуміти, що треба довіряти своїм працівникам і ставитися до них, як до дорослих, а не як до дітей."

Бігме, люди, які вірять, що дорослого дядька-начальника, який не поважає підлеглих, можна переконати робити це, гідні пера Андерсена.

ЗАСТРАХОВАНА ШВИДКОПЛИННІСТЬ

Романтизм японців, які влаштовують свято з цвітіння вишні, можна порівняти лише з їхньою практичністю: ефемерний цвіт сакури відтепер став об'єктом страхування.

Цвітіння японської вишні — подія, яку нізащо не погодились би пропустити мешканці архіпелагу, припадає на березень — квітень. Мільйони японців вирушають в цей час за місто, щоб у колі сім'ї або разом з друзями помилуватися тендітними рожевими квіточками. Звісно, за законами вільного капіталістичного ринку, свято це в Японії давно комерціалізоване. Тож добробут багатьох маленьких і середніх ресторанів, готелів, сувенірних крамничок і екскурсійно-туристичних компаній великою мірою залежить від сакури. А ніжна рослина, в свою чергу, надзвичайно чутлива до погоди: підвищення температури на кілька градусів може призвести до того, що ніжні пелюсточки облетять передчасно, японці втратять нагоду отримати заряд позитивних емоцій, а відповідні підприємства зазнають збитків.

Отут і з'являється страховий агент: найбільша в Японії страхова компанія з відшкодування збитків "Tokio Marine and Fire Insurance" пропонує клієнтам контракти, за якими вони отримають компенсацію, якщо цвітіння сакури зірветься. Розмір відшкодування залежить від категорії клієнта; ресторан, наприклад, може укласти контракт на 1,5 мільйони єн (11960 євро), і отримуватиме по 450 000 єн (3590 євро) щодня, якщо температура повітря

упродовж певного періоду перевищуватиме середню добову на 7,5 С. На черзі, мабуть, відшкодування моральних збитків фізичним особам, які через хворобу або закордонне відрадження не змогли насолодитися цвітінням сакури.

надміру сумлінна праця — хто зна, та випадковий перехожий запідозрив нечисте і повідомив поліцію. Оце вже зовсім не по-нашому, люди в оранжевих жилетах на наших теренах можуть робити що завгодно: скажімо, перегородити серед білого дня найжвавіший переїзд і неквапно закручувати вдесьтьох яку-небудь гайку. Вони в нас недоторканні, як священні корови, і

сумніватися в чесності їхніх намірів нікому й на думку не спаде. Тож рейки можна вивозити спокійно.

ШЕФ, ТО DUBLIN!

По саме горло ситий сумнозвісними дублінськими пробками, ірландський мультимільонер Майкл О'Лірі — директор авіакомпанії "Ryanair" — винайшов оригінальний спосіб боротьби з заторами. Він не пошкодував 6000 євро і придбав собі ліцензію таксиста. В новому статусі розкішний „Мерседес" О'Лірі набув таких прохідних якостей, які й не снилися інженерам з "Даймлер-Крайслер": власник ліцензії має право користуватися смугами, зарезервованими на дорозі для громадського транспорту, а також їздити центральними вулицями міста, закритим для пересічних водіїв. Союз ірландських таксистів звинуватив О'Лірі в тому, що він зловживає системою ліцензування і робить з правил дорожнього руху посміховисько. Хто зна, а може людина й справді вирішила попрацювати на теренах приватного автоперевезення співгромадян... Принаймні, доки не відробить витрачені на ліцензію гроші — мільйонери, вони, знаєте, скупувати, себто заощадливі.

РЕЙКОВІ КРАДІ ПО-БРИТАНСЬКИ

Ічого це ми вирішили, що викрадення різних функціональних металевих деталей для перепродажу на металобрухт — наш місцевий винахід? Гординя, панове. Британські "кулібіни", наприклад, нічим не поступаються нашим: взяли і поцупили серед білого дня 4 км рейок у безлюдній місцевості на ділянці залізниці поблизу міста Сандерленд на півночі Англії. Демонтували неквапно, з дотриманням усіх правил ТБ; для вивозу найняли вантажівку. Та головне, що мало приспати пильність можливих свідків — злочинці були вдягнуті у професійний оранжевий спецодяг.

І все ж таки, щось їх зрадило — може, занадто нова форма, а може

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗАГІН КОСМОНАВТІВ

В рамках обговорення Зеленої книги про майбутнє політики ЄС в галузі космосу 13 березня в Брюсселі вперше зібралися разом всі 16 європейських космонавтів. Представники восьми національностей були однаковими: об'єднана Європа не повинна поступатися передовими позиціями в дослідженні космосу. "Ми, європейські космонавти, можемо слугувати моделлю європейської інтеграції," — зауважив "довгожитель" станції "Мир" (179 днів) Томас Райтер. Європейську Комісію на зустрічі з астронавтами представляв Філіп Бюскен, уповноважений з науково-дослідних робіт.

Велика Британія

Гібралтарська протока

365 ДНІВ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ

Східне Середземномор'я

В березні виповнився рік відтоді, як було виведено на орбіту найпотужніший європейський супутник спостереження Землі "Envisat". Як швидко рухаються льодовики, як почувуються тропічні ліси, чи не збільшується озонна дірка — на всі ці й сотні інших запитань дає відповідь "Envisat", невтомно обертаючись докола планети і пильно спостерігаючи за нею.

Представництво Європейської Комісії в Україні
10, вул. Круглоуніверситетська, Київ 01024. Тел. (044) 462 00 10.
www.delukr.cec.eu.int Ел. пошта: press@delukr.cec.eu.int